

ELLIE DEAN

En nieuw begin

ROMAN

Als de oorlog uitbreekt worden Sally en haar broertje gescheiden van hun moeder. Voor hen is dat juist het nieuwe begin waarop zij hoopten...

ELLIE DEAN

En nieuw begin

Dit leesfragment is van een nog niet definitieve tekst
en kan nog kleine fouten bevatten.

De Fontein

1

Oktober 1939

Overall in het East End werd gepraat over de op handen zijnde oorlog en hoewel Sally Turner geen idee had wat er dan precies zou gebeuren, had ze genoeg oudemannenpraat gehoord om te begrijpen dat ze waarschijnlijk de meest angstaanjagende ervaring tegemoet ging die ze ooit had gehad. Nadat de zorgelijke geruchten waren bevestigd in de verklaring van Chamberlain zag ze meteen van alles veranderen in de smalle straatjes en steegjes van Bow; veel kinderen werden al naar het platteland gestuurd. Nu was het haar beurt om samen met haar broertje te vertrekken en de gedachte dat ze ver van de tafereelen, geluiden en geuren van de enige plek die ze kende zou moeten leven, was doodeng.

Ze had voorzichtig de verjaardagskaart boven op hun kleren gelegd, de gehavende koffer dichtgedaan en hem vastgemaakt met een van de oude riemen van haar vader. Het was de enige kaart die ze ooit had gekregen en omdat hij van haar vader kwam, was hij heel bijzonder en kon ze hem niet achterlaten. Harold Turner was al op zee geweest toen de oorlog werd uitgeroepen en ze had geen idee waar hij zich precies bevond, maar hij had eraan gedacht dat ze een maand geleden zestien was geworden en daardoor hield ze nog meer van hem. Haar moeder, Florrie, was het zoals gewoonlijk vergeten.

‘Waar is mam?’ Ernie zat op het uiteinde van de doorgezakte bank, die kon worden uitgeschoven tot een bed. Daar sliepen hij en Sally, tenzij Florrie bezoek had. Dan gingen ze naar beneden, naar Maisie Kemp. ‘Ik wil mama.’

Florrie was die nacht niet thuisgekomen en Sally wilde eigenlijk helemaal niet weten waar ze had uitgehangen, maar ze had zo haar vermoedens. In de pubs, clubs en straten van het East End krioelde het van de soldaten op zoek naar een beetje plezier en Florrie hield wel van wat lol. ‘Ze is zeker vroeg naar haar werk gegaan,’ zei ze rustig.

‘Mam gaat nooit vroeg naar haar werk,’ stribbelde hij tegen.

Sally had geen zin om verder in te gaan op de vraag waar haar moeder was. Ernie was pas zes. ‘Het is oorlog,’ zei ze in plaats daarvan. ‘Iedereen moet zijn steentje bijdragen, ook mam.’

Ernies helderbruine ogen keken haar recht aan. ‘Moedertje Kemp zegt dat mam heel wat steentjes bijdraagt en dat pa er niets van zou moeten hebben. Wat bedoelde ze daarmee, Sal?’

Maisie Kemp moest leren haar bek te houden waar Ernie bij was, dacht Sally. ‘Ik weet het niet, knul. Nou, zit stil, dan kan ik je klaarmaken, anders komen we nooit op tijd.’ Ze streek haar blonde krullen achter haar oren en pakte de speciale laars, die ze voorzichtig over Ernies misvormde voet liet glijden. Toen de veters waren gestrikt begon ze de leren riempjes om zijn dunne, vergroeide beentje vast te maken.

De polio had net voor Ernies tweede verjaardag toegeslagen en hem een mank been en verzwakte spieren bezorgd, maar ondanks deze beperking was Ernie precies als elke andere zesjarige: een ondeugd met veel te veel vragen.

‘Moeten we echt weg, Sal?’

Ze verzekerde zich ervan dat de beugels niet te strak zaten en klopte op de benige knie die onder de zoom van zijn korte broek uit kwam. ‘De premier zegt dat we Londen uit moeten omdat het hier niet veilig is. Al je vriendjes gaan weg. Je wilt toch niet als enige achterblijven?’

Ernie haalde zijn schouders op en trok een lelijk gezicht. ‘Waarom kan mam niet met me mee?’

‘Dat gaat nou eenmaal niet. Nou, waar heb je je schoolpet gelaten?’

Hij trok hem uit zijn zak, zette hem op zijn hoofd en trok zijn blazer aan. ‘Moet ik ook naar school? Billy Warner zegt dat er geen school is

op het platteland, alleen koeien en schapen en een heleboel stront.’ Hij giechelde.

Sally giechelde ook en knuffelde haar broertje even. ‘We zullen moeten afwachten, hè?’ Ze maakte een ontbijt voor hem met het laatste beetje brood en braadvet. ‘Eet dat maar op terwijl ik opruim. Daarna moeten we gaan.’

Het kostte niet veel tijd om het beddengoed van de bank te halen, de afwas te doen en de laatste spulletjes te verzamelen. Hun huis bestond uit twee kamers op de bovenverdieping van een rijtjeshuis van beroete rode baksteen in de schaduw van de gasfabriek en Solomons kledingfabriek, waar ze de laatste twee jaar samen met haar moeder had gewerkt.

Florrie had de enige slaapkamer. In de zitkamer, waar Sally en Ernie sliepen, was ook een keukentje met een aanrecht, een gasfornuis en kastjes. Er was geen badkamer, het water moest worden gehaald bij de pomp aan het eind van de straat en de buitenplee werd gedeeld met vier andere gezinnen. Eens per week gingen ze in bad in een metalen tobbe op het stuk linoleum voor het gasfornuis.

Sally woonde hier al haar hele leven en toen ze Ernie in zijn regenjas hielp, ging er een huivering van bezorgdheid door haar heen. De reis die ze gingen maken zou hen ver van Londen brengen, en hoewel ze het huishouden had gedaan en Ernie sinds zijn ziekte had verzorgd, was ze bang voor die verantwoordelijkheid, zo ver van de hechte gemeenschap, waarin altijd iemand kon helpen. Ze was nooit het East End uit geweest en had alleen maar plaatjes gezien van het platteland, dat er veel te leeg en te afgezonderd uitzag om er comfortabel te kunnen wonen of veilig te kunnen zijn.

Ze zette die twijfels kordaat van zich af, legde een doek over de kostbare naaimachine en gaf hem een laatste, liefkozend klopje. De naaimachine was van haar grootmoeder geweest en door alles wat ze Sally had geleerd, had ze elke week iets extra’s kunnen verdienen. Maar hij maakte deel uit van een zware, smeedijzeren tafel, waarin het pedaal was opgenomen. Ze kon hem niet meenemen. Ze hoopte maar

dat de machine intact zou blijven – en dat Florrie het niet in haar hoofd zou halen hem te verkopen.

Met een zucht duwde ze de versleten vilthoed over haar blonde krullen, trok haar dunne overjas aan en bond de riem strak om haar tengere middel. Daarna pakte ze haar handtas, de gasmaskers en de koffer en gaf Ernie zijn wandelstok.

‘Die ga ik niet gebruiken,’ zei Ernie boos.

‘Zo kun je beter je evenwicht bewaren,’ zei ze, moe van zijn eeuwige protesten. ‘Kom op, joh. We moeten gaan.’

Hij rukte de gehate stok uit haar hand en stak hem onder zijn arm. ‘Moet dit ding echt, Sal?’ Hij plukte aan het kartonnen etiket dat aan een knoopsgat van zijn regenjas hing. ‘Ik ben net een pakketje.’

‘Ja, dat moet. Voor als je verdwaalt.’

‘Maar ik ga toch niet verdwalen?’ hield hij vol. ‘Jij bent bij me,’ zei hij met de verblindende logica van jonge kinderen.

Ze glimlachte naar hem. ‘Laat nou maar zitten, Ernie. Brave jongen.’ Ze deed de deur achter zich op slot, legde de sleutel onder de mat en hielp hem de smalle, steile trap naar de donkere hal af.

‘Dus jullie gaan weg.’ Maisie Kemp had net de stoep geschrobd en haar grote gezicht was rood onder de bloemensjaal die ze over haar krulspelden had geknoopt. Kreunend kwam ze overeind en veegde haar handen af aan haar schort voordat ze de altijd aanwezige peuk uit haar mond haalde. ‘Geef maar eens een zoen, Ernie, en beloof je tante Maisie dat je je netjes zult gedragen.’

Ernie kronkelde toen de dikke lippen een smakzoen op zijn wang gaven en hij werd gesmoord tussen de grote borsten.

‘Geen teken van Florrie?’ De blauwe ogen stonden veelbetekenend boven het hoofd van de jongen en Maisies gezicht was bijna zelfgenoegzaam.

‘Ma komt naar het station.’ Sally was niet bereid toe te geven dat ze er hoogstwaarschijnlijk niet eens aan had gedacht dat ze vandaag vertrokken. ‘Ajuus, Maisie, veel geluk. We zien je na de oorlog wel weer.’

Ze pakte met haar ene hand de koffer en nam met de andere Ernie

bij de arm. Maisie kon je de oren van het hoofd kletsen en als ze niet snel weggingen, zouden ze nog later arriveren.

Hun langzame tocht over de gebarsten en met onkruid overwoekerde stoep werd nog meer vertraagd doordat de vrouwen hun huis uit kwamen om gedag te zeggen en alle overgebleven kinderen om Ernie heen kwamen staan. Ze gingen niet allemaal weg uit Londen, maar Sally en haar moeder hadden moeten toegeven dat Ernies gebrekkige been hem kwetsbaarder maakte dan de meeste anderen als de bombardementen eenmaal begonnen. Het was ook de reden waarom er iemand met hem mee moest, en omdat Florrie ronduit had geweigerd Londen te verlaten, had Sally niet anders gekund dan haar baan in de fabriek op te zeggen en met hem mee te gaan.

Ernie liet haar hand los en gaf zijn wandelstok aan haar toen ze zijn school naderden. Hij haastte zich naar de zwerm kwebbelende kinderen, waarbij de beugels en de dikke, speciale laars zijn onhandige loopje nog stijver maakten.

Sally hield hem in het oog toen ze bij de betraande vrouwen voor de bushalte ging staan. Als hij te opgewonden raakte, verkrampten zijn spieren en dat zou hem net voor deze lange reis geen goed doen. Die gedachte bracht een scherp paniekmoment met zich mee. Had ze zijn pillen wel meegenomen? Ze stak haar hand in haar jaszak en slaakte een zucht van verlichting. De twee flesjes lagen veilig tegen elkaar.

‘Ik wou dat ik met je meeging,’ snikte Ruby, haar beste vriendin. ‘Maar met de baby om voor te zorgen en mijn baan in de fabriek...’

Sally wreef meelevend over haar arm. ‘Maak je geen zorgen, Rube. Ik hou zolang ik kan een oogje op de jongens. En we zijn allemaal snel genoeg weer terug. Je zult het zien.’

Ruby snoot haar neus en keek naar de achtjarige tweeling, die over de speelplaats rende. ‘Ik zal die schooiertjes missen, dat is een feit,’ mompelde ze, en ze klemde de baby tegen haar smalle borst. ‘Het huis voelt niet hetzelfde zonder hen, vooral nu m’n vent naar de oorlog is.’

Sally wist maar al te goed hoe moeilijk het was zonder man in huis, maar ze kon zich slechts voorstellen hoe zwaar het haar vriendin

moest vallen om haar kinderen te moeten wegsturen. Een antwoord werd haar bespaard door de aankomst van drie bussen. Ze kwamen tot stilstand en een grote, goed gevoede vrouw in een tweedjasje en veterschoenen klom uit de voorste bus. Ze overzag het tafereel met één blik en klapte in haar handen, en toen schalde haar geaffecteerde stem over hen heen.

‘Moeders, zeg jullie kinderen gedag, controleer of ze hun gasmaskers en identificatieschijfjes hebben en of de bruine etiketten stevig aan hun kleren zijn bevestigd.’ Haar strenge blik ging over de betraande, verslagen gezichten. ‘Ik hoop dat jullie alles op de lijst hebben ingepakt. We kunnen niet verwachten dat de gastgezinnen nog meer verschaffen dan ze al doen.’

Sally dacht aan de onmogelijk lange lijst die ze had gekregen en wist dat ze niet de enige was die nog niet de helft had kunnen aanschaffen van de spullen die de overheid nodig achtte. Wie kon zich een extra paar schoenen en twee setjes ondergoed veroorloven als het al moeilijk genoeg was om eten op tafel te krijgen?

Ze ging een paar passen achteruit toen de andere vrouwen hun kinderen oppakten, kusten en tot het allerlaatste moment stevig vasthiel- den. Niemand van hen wist wanneer ze elkaar weer zouden zien en toen dat besef ook bij de kinderen doordrong, werden de oudere stiller, hun angst en verdriet bijna tastbaar, en de kleintjes begonnen te huilen.

Sally vocht zelf tegen de tranen toen ze Ruby omhelsde, de baby een zoen gaf en de tweeling bevel gaf Ernies handen vast te houden. Ze was zich bewust van de jaloerse blikken van de anderen en probeerde zich niet schuldig te voelen. Ze had tenslotte geen keus gehad.

‘Kinderen,’ riep de vrouw, ‘kom hier in een rij staan, zodat ik jullie etiketten kan controleren.’ Ze wierp een blik op Ernies beugels. ‘Jij moet Ernest Turner zijn,’ mompelde ze, en ze nam een lijst door die op haar klembord zat. Haar blik ging naar Sally en ze trok een dikke, minachtende wenkbrauw op. ‘Ben jij zijn moeder?’

Het gevoel dat de vrouw haar gaf stond Sally niet aan en ze keek haar recht in de ogen. ‘Ik ben zijn zus,’ zei ze vastberaden, ‘en we rei-

zen samen. Ik pas ook op deze twee,' voegde ze eraan toe, en ze wees naar de tweelingbroers, die elkaar grinnikend stonden te duwen.

'Dat is hoogst ongebruikelijk.' Ze snoof afkeurend, vroeg naar hun namen en zette stevige vinkjes op haar lijst. 'Ga naar de achterkant van de eerste bus en schiet een beetje op. We willen niet te laat vertrekken.'

Sally voelde zich alsof ze weer vijf was en een uitbrander kreeg van de hoofdonderwijzeres. Haar gezicht brandde van verlegenheid terwijl ze Ernie en de tweeling in de bus hielp en zich door het smalle gangpad worstelde met de koffer, de wandelstok, de handtas en de dozen met de gasmaskers. Ze zette de jongens bij het raam en keek naar het droevige afscheid op de stoep. De bus liep al vol. De jongere kinderen huilden zacht en klampten een verscheidenheid van bruine papieren pakjes, kartonnen dozen en gasmaskers vast. De oudere kinderen waren bedachtzamer en keken met verlangende ogen door de raampjes naar hun moeders nu de waarheid tot hen doordrong.

Florie was in geen velden of wegen te bekennen en opeens voelde Sally zich heel jong en kwetsbaar. Als Ernie er niet was geweest, was ze uitgestapt en naar de fabriek gegaan, waar ze tenminste de routine kende en alles haar vertrouwd was. Maar Ernie had haar nodig, dus ze bleef onwillig op haar plek zitten.

Eindelijk klom de dikke vrouw met het klembord aan boord en gaf de chauffeur bevel tot vertrek. Toen de bussen langzaam wegreden van de school liepen de vrouwen mee. Ze raakten de ramen aan, waar de kinderen hun betraande gezicht tegenaan duwden, en riepen nog wat laatste instructies en liefkozende woordjes.

Het was bijna een opluchting voor Sally toen de bussen vaart maakten en de moeders achterbleven. Het schuldgevoel werd met de seconde groter en ze kon die vrouwen niet meer in de ogen kijken. Maar het geluid van de huilende kinderen benadrukte het onherroepelijke van het afscheid en ze kreeg steeds meer zin om met ze mee te huilen.

Terwijl de bus zich door de straten wrong, hield Sally Ernie en de tweeling bezig door hen op de voorbereidingen voor de oorlog te wij-

zen. Voor de regeringsgebouwen en openbare schuilkelders waren zandzakken opgestapeld, ramen waren afgeplakt met witte tape en langs de rivier waren allemaal opstelplaatsen voor tanks aangelegd. Borden boven de winkeldeuren verklaarden steun aan Chamberlain en riepen de klanten op ook iets te doen voor de goede zaak, terwijl voor de rekruteringsstations lange rijen mannen geduldig op hun beurt stonden te wachten. De parken van Londen waren opgegraven voor extra schuilkelders en elk beschikbaar stukje grond was beplant met groenten. Ze glimlachte toen ze mannen de straatnaamborden zag overschilderen. Dat zou de vijand zeker verwarren, want Londen was een doolhof van straten en stegen.

De ingang van Victoria Station werd omringd door hoge stapels zandzakken, die werden bewaakt door bewapende soldaten. Toen de bussen tot stilstand kwamen nam de dikke vrouw weer de leiding. ‘Jullie moeten twee aan twee in een lange rij gaan staan en achter mij aan lopen,’ riep ze. ‘Je houdt de hand vast van de persoon naast je, en zorg ervoor dat je alles meeneemt.’ Ze stapte uit en werd begroet door nog drie vrouwen, die er precies zo uitzagen als zij.

Sally en Ernie waren de laatsten die uitstapten en ze pakte zijn hand stevig vast toen de lange, slingerende rij het grote, donkere station in liep. De tweeling was vlak in de buurt; ze kon hun harde stemmetjes horen boven het bijna oorverdovende gekwebbel van honderden kinderen uit een hele vloot bussen.

Er was niet veel tijd om om zich heen te kijken, maar Sally kreeg een indruk van een groot koepeldak, eindeloze perrons en reusachtige stoomlocomotieven. Het lawaai en de drukte van haastige mannen in uniform, huilende vrouwen, jankende baby’s en opgewonden kinderen weergalmde onder wolken rook en stoom en er hing een sterke, doordringende geur van brandende kolen. Ze hadden geen van beiden ooit in een trein gezeten en zij en Ernie keken vol ontzag om zich heen. Sally beseftte dat ze ondanks alles allebei verwachtingsvol uitkeken naar het komende avontuur. Misschien werd het toch niet zo verschrikkelijk.

Hun etiketten werden weer gecontroleerd en toen werden ze mee-

genomen over het perron, langs de grote ijzeren wielen, naar de plek waar kruiers hen hielpen aan boord te klimmen. Sally schoof de deur van een lege coupé open, legde de gasmaskers en de koffer in het bagagerek en hielp de kinderen op hun plek.

Toen Ernie eenmaal lekker bij het raam zat, trok ze aan het leren koord, leunde naar buiten en zocht het drukke perron af naar hun moeder. Slechts een glimp van dat geblondeerde haar, meer had ze niet nodig – slechts één vluchtige blik op die vertrouwde, kleurig geklede, energieke gestalte die zich een weg zocht tussen de tassen en koffers op het perron, meer vroeg ze niet.

‘Ze komt niet, hè?’

Ernies bedrukte gezichtje liet zien hoe teleurgesteld hij was en dat bezorgde Sally een steek in haar hart. Ze ging zitten en pakte zijn hand. ‘Nee, jochie,’ zei ze zachtjes in het rumoer van de honderden kinderstemmetjes en het geschreeuw van de kruiers. ‘Ze heeft het waarschijnlijk te druk in de fabriek en is de tijd vergeten.’

Ernie keek haar plechtig aan, met tranen in zijn ogen. ‘Ik wou dat jij m’n moeder was,’ zei hij snotterend en hij drukte zijn gezicht tegen haar aan.

Ze sloeg een arm om hem heen en vervloekte Florrie inwendig om haar onverschilligheid. Als haar vader hier was geweest, zou alles anders zijn. En terwijl ze Ernie zat te troosten, voelde ze de tranen opwellen. Ze knipperde ze haastig weg. Ze miste haar vader verschrikkelijk en was net zo verloren en bang als haar broertje, maar het had geen zin om dat aan Ernie te laten merken.

De trein schokte heftig, er klonk een scherpe gil en stoom en rook wolkten over het perron. Het geratel van de enorme ijzeren wielen kreeg langzaam vaart. Ze verlieten het donkere station en rolden denderend langs de rijen roodstenen huizen, de daken, de spitsen, de bruggen en de fabrieken van Londen.

Sally voelde de angst fladderen in haar buik. Want naarmate de wielen snelheid meerderden en een vast ritme aannamen, voerden ze haar weg van haar huis en alles wat ze ooit had gekend.

Peggy Reilly was blij dat Bob en Charlie naar school waren en dat haar man Jim naar de Odeon was, waar hij werkte als filmoperateur. Haar schoonvader, Ron, maakte al genoeg drukte en zijn hond hielp ook al niet door steeds in de weg te lopen en overal zijn poot te willen optillen.

Een uur eerder waren twee mannen van de gemeente bij Beach View Boarding House gearriveerd met een Anderson-hut, een groot, lelijk, gebogen stuk golfplaat voor over het anderhalve meter diepe gat dat ze achter in de lange achtertuin hadden gegraven.

‘We mogen dan zeven pond voor dat ding hebben moeten betalen,’ mopperde Ron, ‘maar mij krijg je er niet in. Met al dat vocht gaan m’n granaatscherven aan de wandel en daar heb ik toch al zoveel last van.’

Rons granaatscherven waren een vast gespreksonderwerp, samen met zijn oorlogsverhalen. Iemand die hem niet kende, zou hebben gedacht dat Ronan Reilly de Eerste Wereldoorlog eigenhandig had gewonnen. ‘Je zult blij zijn met enige beschutting als de bommen vallen,’ antwoordde Peggy met een glimlach vol liefde voor de oude mopperkont. Hij blafte meer dan hij beet en ze was gewend aan zijn geklaag.

Ron trok een gezicht, greep de ruwharige Bedlington-kruising bij zijn nekvel en gaf hem bevel te gaan zitten. ‘Ze hebben me in de laatste oorlog niet te pakken gekregen en als het ze in deze wel lukt, wordt het in mijn eigen bed, dat zeg ik je. Ik ga niet slapen in dat ding.’

Hij bond een stuk touw aan de halsband van de hond, klopte op de zakken van zijn wijde stropersjas en stak zijn pijp in zijn mond zonder hem aan te steken. ‘Harvey en ik gaan op zoek naar wat rust en stilte,’ verkondigde hij. ‘We zijn terug voor het avondeten.’

Peggy haalde diep adem en liet de lucht met een zucht ontsnappen. Ron was weduwnaar en met zijn tweeënzestig jaar volgde hij zijn eigen wetten, volgens zijn sterke meningen en vaste routines. Niet dat het onmogelijk was om met hem te leven, maar wel moeilijk. En toch had hij een heleboel goede dingen, want hij was een meester in het vertellen van verhalen, hij wist veel van het platteland en hij was een

ervaren jager en verzamelaar, die niets liever deed dan met zijn kleinzoons door de naburige heuvels dwalen, die hij op zijn duimpje kende. Ze wilde alleen dat hij geen fretten hield in de bijkeuken en dat hij Harvey niet op zijn bed liet slapen. Dat was vreselijk onhygiënisch.

‘We zijn klaar, mevrouw. Bedankt voor de thee.’ De voorman onderbrak haar gedachtegang en gaf de mokken terug. De mannen tikten tegen hun pet en haastten zich weg door het hek. Ze moesten voor het donker nog acht schuilhutten opzetten. Peggy bekeek de Anderson-hut met diepe argwaan en besepte dat ze het met Ron eens was. Het leek geen erg knusse plek om de nacht door te brengen en ze hoopte eigenlijk dat ze dat ook nooit zouden hoeven doen. Ze deed aarzelend een paar passen naar de hut en keek naar de ruwe houten deur die ze aan de voorkant hadden gemaakt en de graszoden die ze over het dak hadden gelegd. Het ding zag eruit alsof het uit de grond was gegroeid, als een enorme en nogal dreigende molshoop.

Ze liep er wat dichterbij naartoe en daalde voorzichtig over de modderige treden af naar de deur. Daaronder lag een donkere plas water en de achterwand en het dak van golfplaat waren al koud en vochtig toen ze ze aanraakte. Terwijl ze zich probeerde voor te stellen hoe het zou zijn om tijdens een luchtaanval uren in deze hut te zitten viel de deur achter haar dicht, zodat ze opeens in een aardse, verstikkende duisternis stond. Het was alsof ze levend was begraven.

In groeiende paniek strompelde ze naar buiten en zoog de schone, zilte zeelucht naar binnen. Als ze iemand moest overhalen in die schuilhut te gaan zitten, moest ze hem door Jim bewoonbaarder laten maken. Maar het was haar in de drieëntwintig jaar van haar huwelijk nog niet gelukt om Jim iets in het huis te laten doen. Jim had het altijd veel te druk met zijn vreemde zaakjes en ze vermoedde dat hij zich verheugde op de nog schimmiger ondernemingen die hij in de oorlog kon opzetten.

Peggy zette haar vermoedens kordaat van zich af. Ze had geweten dat hij een deugniet was toen ze met hem trouwde en ze had allang geleerd haar ogen te sluiten voor zijn snode plannetjes. Zolang haar

familie en haar huwelijk er niet onder leden was ze bereid te accepteren dat hij nooit zou veranderen, want ze hield evengoed van haar knappe vent met zijn donkere ogen, wiens glimlach haar het gevoel kon geven dat ze weer vijftien was.

Ze bedwong haar afdwalende gedachten en knoopte in haar oren dat er beton moest komen op de trap en de vloer, dat er een bank tegen de muur moest worden gemaakt, zodat ze ergens konden zitten, en dat er een haak in het plafond moest worden gedraaid om een lamp aan op te hangen. Ze kon de oude oliekachel in de hut zetten om het vocht en de kou te verdrijven en wat dekens en kussens klaarleggen, die ze zo nodig mee naar binnen konden nemen. Het zou wel verschrikkelijk krap zijn met zoveel mensen in huis, want behalve haar eigen gezin van zeven had ze nog twee huurders en later vandaag zou er een evacu e arriveren.

Bij die gedachte keek ze op haar horloge. De dag was al half voorbij en ze had nog veel te doen voor ze naar het station moest. Ze liep over het pad door Rons moestuin, langs de buitenplee, het betonnen kolenhok en de vervallen schuur naar de openslaande deuren die toegang gaven tot de drie kamers in het souterrain, die Ron deelde met de twaalfjarige Bob en de achtjarige Charlie.

Bij het passeren wierp ze een blik in de twee slaapkamers en zag dat ze net zo wanordelijk waren als altijd en dat de fretten niet in de kooi in de bijkeuken zaten. Ron moest ze in de zak van zijn stropersjas hebben gedaan.

Snel maakte ze de bedden op, ruimde een beetje op, schrobde de stenen wasbak in de bijkeuken schoon en ging de betonnen trap op naar de keuken op de begane grond.

Beach View Boarding House was al drie generaties in haar familie. Toen Peggy's ouders zich hadden teruggetrokken in een bungalow in Margate waren Jim en zij naar Cliffhaven verhuisd om het pension over te nemen. Peggy had er met succes een bed-and-breakfast van gemaakt, tot het nieuws uit Europa kwam. Door de oorlogsverklaring kwamen er geen vakantievierders meer naar de kust.

Ze hadden niet veel geld nu slechts twee van de vijf gastenkamers waren bezet. De Poolse piloot wiens naam ze niet kon uitspreken zat in een ervan en die lieve mevrouw Finch in de andere. De evacu e uit Londen zou de kleinste van de drie zolderkamers krijgen, naast de kamer van haar twee dochters.

Beach View was een hoog, victoriaans rijtjeshuis op een heuvel, drie straten achter de boulevard. Het werd omringd door gelijke rijtjeshuizen en de zee kon je alleen zien vanuit het bovenste raam aan de rechterkant. De grote kamers op de vier verdiepingen waren opgedeeld: op de bovenste twee verdiepingen bevonden zich vijf gastenkamers en een badkamer, en op de begane grond waren haar eigen slaapkamer, de keuken en een eetkamer voor de gasten. In de vierkante hal kwam de voordeur met het glaspaneel uit op een stenen trap die het raam van het souterrain overschaduwde en omlaag liep naar de stoep.

Peggy ging aan de slag in de keuken en was zich bewust van het verstrijken van de tijd terwijl ze wortels schrapte, uien pelde en aardappels schildte voor de stoofpot die ze die avond zouden eten. Voedingsmiddelen waren nog niet op rantsoen, maar ze had zich al ingeschreven bij de plaatselijke slager en kruidenier, en de rantsoenkaarten stonden op de schoorsteenmantel boven de open haard, waarin het Kitchener-fornuis de keuken verwarmde.

Het was haar favoriete vertrek en dat was maar goed ook, want ze bracht hier veel tijd door. Het raam gaf uitzicht op de tuin en de achtergevels van de huizen daarachter. Het linoleum was versleten, maar kleurig en paste bij het zeil dat ze over de tafel legde, waaraan net acht mensen konden zitten. Aan de muur hing een portret van de koning en de koningin, de planken stonden vol serviesgoed en aan haken boven het fornuis hingen potten en pannen. De radio pronkte op de ladekast, waarin ze haar beste linnen tafelkleden bewaarde, en de volle ketel stond aan de zijkant van het fornuis, klaar om water te koken. Er was altijd tijd voor een kop thee.

‘Ik heb honger,’ jammerde Ernie, en hij keek jaloers naar de kinderen met boterhammen, die hun verdrietige moeders die ochtend voor hen hadden klaargemaakt.

Sally had ook honger, maar na Ernies ontbijt van brood met braadvet was er niets meer in de voorraadkast geweest om mee te nemen en er was ook geen tijd of geld geweest om onderweg iets te kopen. ‘Sorry, schat. Je zult moeten wachten tot we er zijn.’

‘Maar ik heb nu honger,’ mopperde hij.

‘Ik weet het.’ Ze zuchtte, want ze werd alweer overspoeld door schuldgevoelens. Hij was zo klein en mager en voor alles van haar afhankelijk. Ze had haar plicht verzaakt. Toen dacht ze aan de toffee in haar jaszak. Die had ze de dag daarvoor op het werk gekregen. Een van de meisjes had een grote zak meegebracht en ze had haar exemplaar in haar zak gedaan om er ’s avonds van te genieten. Ze zocht hem en veegde het stof eraf. ‘Langzaam sabbelen,’ raadde ze aan terwijl ze het papiertje eraf haalde. ‘Je doet er langer mee als je niet kauwt.’

Tevredengesteld ging Ernie met gesloten ogen van het snoepje zitten genieten.

Sally vouwde haar handen op haar schoot en keek naar buiten. Ze dacht dat ze al minstens een uur onderweg waren; Londen lag nu ver achter hen en had plaatsgemaakt voor eindeloze velden, smalle weggetjes, huisjes met rieten daken, grote boerderijen en weidse open luchten.

Ze keek neer op de snelstromende rivier toen ze over een brug raptelden en tuurde vol ontzag naar de golvende heuvels die boven de dorpjes uit leken te torenen. Ze had nog nooit zo’n leegte gezien en vroeg zich af hoe de mensen zich redden zonder winkels en burens. Wat deden ze de hele dag? Hoe verdienden ze de kost?

Toen ze de deur van hun coupé hoorde openschuiven draaide ze zich om. Het was de bazige vrouw weer.

‘We komen over tien minuten aan,’ zei ze. ‘Laat niets achter, ook geen afval.’ Ze wierp een veelbetekenende blik op de papiertjes op de

grond, waarin de boterhammen hadden gezeten. Haar scherpe blik werd op Sally gericht. 'Ik hou jou verantwoordelijk voor de kinderen hier. Zorg ervoor dat ze klaar zijn om uit te stappen als de trein eenmaal stilstaat.' Ze schoof de deur met een scherpe klik dicht en ging door het zwaaiende gangetje verder naar de volgende coupé.

'Ik vind haar niet aardig,' mompelde Ernie met de toffee in zijn mond. 'Ik hoop maar dat ze niet bij ons blijft.'

'Ik denk dat ze teruggaat naar Londen.' Sally haalde de dozen en pakjes uit het bagagerek. Nadat ze had gecontroleerd of elk kind zijn eigen spullen bij zich had en ze alle papiertjes had verzameld in een lege papieren zak deed ze haar jas aan en hoed op en stopte de zak in haar jaszak. Ze wilde niet dat die dikke vrouw iets aan te merken had – dat zou verschil kunnen maken voor waar ze werden ondergebracht.

Ze trok Ernie zijn blazer en regenjas aan, zette hem zijn schoolpet op en hield zijn weerspannige kin stevig vast terwijl ze snel zijn gezicht schoonmaakte met haar zakdoek en een kam door zijn verwarde haar haalde. Toen ze ervan overtuigd was dat hij er redelijk presentabel uitzag, keek ze in de spiegel boven de bank tegenover haar en moest toegeven dat ze moe oogde. De vilten hoed en niet bepaald winddichte jas zagen er even afgeleefd uit in het licht dat door het raam naar binnen stroomde, maar daar kon ze niets aan doen. Ze ging weer zitten en klemde de handtas vast op haar knieën, terwijl ze zich afvroeg waar ze naartoe gingen en hoe de mensen daar zouden zijn.

De trein reed puffend en nog maar stapvoets langs een perron. De opgewonden kinderen kwamen bij Sally voor het raam staan. Ze keek of ze kon zien waar ze waren aangekomen. Alle borden waren weggehaald, maar toen de trein hen steeds dieper een groot en donker station binnenvoerde, besepte Sally dat het in elk geval een redelijk grote stad moest zijn.

Toen de trein stilstond en een grote rookwolk uitblies, pakte ze Ernies hand stevig vast en stuurde de andere kinderen voor haar uit het volle gangetje in dat langs de coupés liep. Het lawaai was oorver-

dovend, want iedereen praatte tegelijkertijd en de drie vrouwen die de leiding hadden brulden bevelen.

Sally vond de tweeling in de drukte en hield ze dicht bij zich toen ze achter de vrouwen aan over het perron naar een met lint afgezet stuk van de stationshal liepen. Onder een groot welkomstbord stond een lange schragentafel, bemand door een leger van glimlachende vrouwen in het uniform van de WRVS.

Het water liep Sally in de mond en de kinderen zetten grote ogen op bij de aanblik van zoveel eten tegelijk. Er waren cakes, boterhammen en broodjes, melk en aangengd vruchtensap, en aan het eind van de tafel stond een grote kan die hete, zoete kopjes thee beloofde. Haar maag gromde luid en ze hoopte dat niemand het had gehoord. 'Zie je wel,' zei ze tegen Ernie, 'ik zei toch dat we wel gauw iets te eten zouden krijgen.'

Ze vond een stoel voor hem in de rijen die waren klaargezet, liet hem achter met de koffer en de gasmaskers en ging zelf in de rij staan. De oudere kinderen hielpen de kleintjes terwijl de vrouwen achter de tafel dikke plakken cake en geglazuurde broodjes serveerden en iedereen met hun opgewekte glimlach deden vergeten hoe moe en bang ze allemaal waren.

Toen Sally Ernies bord had volgeladen en dat met een mok thee naar hem toe had gebracht, ging ze iets halen voor zichzelf. De hete thee was de lekkerste die ze ooit had geproefd – hij gleed vol melk en suiker naar beneden en kikkerde haar enorm op – en niemand vond het erg toen ze om een tweede beker vroeg.

De cake, het worstenbroodje en de twee boterhammen waren heerlijk en ze had nog meer kunnen eten, maar ze wilde niet gulzig overkomen. Er moesten een heleboel kinderen worden gevoed. Ernie had geen last van dergelijke remmingen. Hij at zijn bord leeg en ging terug voor een tweede portie. 'Als het eten zo is, vind ik het prima op het platteland,' zei hij met zijn mond vol chocoladecake.

'Straks word je nog misselijk,' waarschuwde ze, en ze veegde haastig chocola van zijn blazer. 'En kijk uit wat je doet, Ernie. Je moet die cake opeten, niet aan je kleding smeren.'

Uiteindelijk had hij genoeg gegeten en Sally maakte het overgebleven worstbroodje soldaat voordat ze de borden terugbracht naar de aardige wrv's-dames. Toen ze weer naast hem ging zitten, zag ze een grote groep mensen aan de andere kant van het afzetlint staan. Ze vermoedde dat dat de mensen waren die vrijwillig een evacué in huis wilden nemen en ze bestudeerde ze zorgvuldig terwijl de kinderen een voor een werden meegenomen.

Ze zag dat de tweeling bij elkaar werd gehouden en dat sommige mensen drie of vier kinderen meenamen en anderen slechts één. Er waren heel goed geklede mensen bij, met dikke winterjassen en gepoetste schoenen, en ze hoopte dat een van hen haar en Ernie zou willen hebben.

De tweeling ging vrolijk mee met een vrouw met een vriendelijk gezicht en zwaaide maar heel even gedag. Met hen kwam het wel goed.

Naarmate het aantal kinderen afnam begon Sally te beseffen dat zij en Ernie nauwlettend bekeken werden voordat ze werden overgeslagen. Oké, dacht ze, dus zo gaat dat hier. Nou, als ze ons niet willen hebben, kunnen we altijd weer naar huis gaan. Blij toe. Ze hield Ernies hand vast en probeerde zich er niets van aan te trekken dat zij en haar broertje werden gekeurd – en afgekeurd – als vlees bij de slager.

‘Juffrouw Turner. Meneer en mevrouw Holling zijn zo vriendelijk je een plekje in hun huis aan te bieden. Neem alsjeblieft je bezittingen mee.’

Sally verzamelde alles en hielp Ernie overeind.

‘Alleen jij, liefje. Je broertje krijgt een ander plekje.’

Ze wierp een blik op het echtpaar van middelbare leeftijd, zag hoe de man naar haar keek en ging weer zitten. ‘Ik ga nergens heen zonder Ernie,’ antwoordde ze, ‘en zeker niet met hen.’ Ze keek de man fel aan en hij had tenminste het fatsoen rood te worden en haastig weg te kijken.

‘Uw broertje is moeilijk te plaatsen, juffrouw Turner. Daarom hebben we geregeld dat hij in het plaatselijke weeshuis terecht kan.’

Sally voelde een huivering over haar rug gaan. Ze sprong overeind en ging voor Ernie staan. Ze kon er niet op vertrouwen dat dat mens

hem niet zou grijpen en hem weg zou sleuren. ‘Hij is geen wees en hij gaat nergens heen zonder mij.’

De vrouw haalde haar schouders op, draaide zich verontschuldigend om naar het echtpaar en zei luid en vernietigend: ‘Daar sta je dan met je goede bedoelingen. Echt, die meisjes uit het East End hebben absoluut geen manieren. Neemt u me alstublieft niet kwalijk.’ Ze liep met hen weg.

‘Wat is een weeshuis?’

‘Daar hoeft jij je geen zorgen over te maken, jochie.’ Sally trok een lelijk gezicht toen ze terugkeerde naar haar stoel en hem dicht tegen zich aan hield. Als dit een voorbeeld was van wat ze hier kon verwachten waren zij en Ernie beter af in Londen. Daar werden ze tenminste door niemand veroordeeld.

Ze vocht tegen de boze tranen en probeerde haar emoties omwille van haar broertje de baas te blijven. Gelukkig was hij te jong om te begrijpen wat er gaande was. Ze keek om zich heen. De meeste kinderen waren inmiddels weg en het zou niet lang duren voor zij als enigen over waren. Het was zuur dat niemand hen wilde hebben, zuur en beschamend. Zoiets was hun nooit eerder gebeurd.

Mevrouw Finch was de keuken binnengekomen, op zoek naar een beetje gezelschap, en had al kletsend verscheidene koppen thee gedronken. Peggy had medelijden met het oude mensje. Mevrouw Finch was tenslotte weduwe en haar zoon was vele jaren eerder naar Canada geëmigreerd en schreef haar zelden, redeneerde ze. Feitelijk was ze helemaal alleen op de wereld. Het kon geen kwaad om een beetje te roddelen onder het werk. Maar mijn hemel, wat kon ze praten.

Peggy had op de klok gekeken en haar bijna midden in een zin onderbroken door haar schort en sjaal af te rukken, haar jas en tas mee te grissen en haastig te vertrekken. Om de zaak nog erger te maken had ze de trolleybus gemist en de oude auto had er langer dan gebruikelijk over gedaan om te starten.

Terwijl het vehikel knarsend en piepend de heuvel naar het station

op reed was ze zich bewust van het verstrijken van de tijd – en van het feit dat ze heel laat was. Ze parkeerde slordig voor het station, sloeg het portier dicht en haastte zich de stationshal in.

Eén blik vertelde haar alles wat ze moest weten en haar hart ging uit naar het magere meisje dat stoïcijns naast het tengere, kreupele jongetje zat. Ze waren slecht gekleed en zo te zien half verhongerd, en de jongen had zo'n ingevallen gezichtje dat ze hem het liefst had opgepakt om hem meteen mee naar huis te nemen.

‘Mevrouw Reilly? U bent laat. Ik ben bang dat alleen die twee nog over zijn, en het meisje is een lastpak. Misschien kunt u beter wachten op de volgende trein?’

Peggy rukte haar blik weg van de grote, hazelnootbruine ogen van het meisje en keek de vrouw kil aan. ‘In welk opzicht is ze lastig?’

De vrouw dempte haar stem. ‘Ze heeft geweigerd haar broertje in het weeshuis te laten plaats en de kans afgewezen om bij een heel aardige familie in Havelock Gardens te verblijven.’

Havelock Gardens was een groene straat aan de betere kant van de stad en Peggy had geen enkele illusie over de snobs die daar woonden. Haar zus Doris was een van hen. ‘Havelock Gardens is ook niet alles,’ zei ze met een vernietigende blik, die ze had geperfectioneerd in de jaren dat ze een pension had gerund. ‘En waarom zou dat jochie naar het weeshuis moeten?’

‘Hij is kreupel.’ Ze liet het klinken alsof het besmettelijk was. ‘Daarom is hij nogal moeilijk te plaatsen.’

‘Ik neem ze allebei.’ Peggy trok het oude vossenbontje om haar nek recht.

‘Echt, mevrouw Reilly, denkt u niet...’

‘U niet, in elk geval.’ Peggy’s ogen bliksemde toen ze zich afwendde. Het meisje en haar broertje zaten naar haar te kijken en ze dacht dat ze een spoortje van een glimlach om de mond van het meisje zag toen ze opstond om haar te begroeten.

‘Ik ben Peggy Reilly en ik wil graag dat je bij mij komt logeren. Wat vind je daarvan?’

De glimlach van het meisje vervaagde en haar blik schoot heen en weer tussen Peggy en de vrouw die de leiding had. 'Ernie ook?'

'Natuurlijk,' zei ze vastberaden. 'Ik heb zelf ook twee jongens en ik weet zeker dat hij zich heel snel thuis zal voelen.'

'Wat denk je ervan, Ernie? Wil je met deze mevrouw mee?'

Ernie knikte langzaam, maar keek met enige argwaan naar de vos om Peggy's nek. 'Dat is een dode vos, hè?'

'Jazeker,' zei ze met een warme glimlach. 'Maar thuis heeft opa Ron een paar echte, levende fretten. En een hond. Zou je die graag willen zien?'

'Wat zijn fretten?'

Peggy lachte. Dat jochie mocht er dan bleek en half verhongerd uitzien, hij was net zo nieuwsgierig als Bob en Charlie en waarschijnlijk net zo ondeugend, vermoedde ze. 'Dat is een lang, harig diertje dat niets zo leuk vindt als konijnen achtervolgen in hun hol.'

'Waarom bijt die vos in zijn staart?'

'Hou je mond, Ernie.' Sally wierp Peggy een verontschuldigende blik toe en glimlachte aarzelend toen ze zich voorstelde. 'Als u zeker weet dat u geen punthoofd krijgt van al die vragen, mevrouw Reilly, zouden we graag met u meegaan.'

'Dat is dan geregeld.' Peggy was geen vrouw van halve maatregelen. Ze pakte de koffer en nam Ernie bij de hand. 'Kom op, Ernie, we gaan naar huis. Eens zien of opa Ron al terug is met die fretten.'

2

Anne Reilly was bijna drieëntwintig en voelde zich gezegend met haar eerste baan sinds haar afstuderen, een positie op de basisschool waarop ze eens zelf had gezeten, helemaal verrukt van alle dingen die daar kon leren. Haar glimlach was zacht van tevredenheid terwijl ze de schriften verzamelde en op haar bureau opstapelde. Ze vond het heerlijk om les te geven en de kinderen hadden zich vandaag goed gedragen, zelfs haar broertje Charlie.

De bel luidde; de lessen waren afgelopen. ‘Niet rennen,’ riep ze naar de kinderen, die zo snel mogelijk de klas uit wilden. ‘En hou op met duwen, Charles Reilly. Je bent snel genoeg thuis.’

Haar jongste broertje trok een ondeugende grijns, wrong zich door de deur en stormde met een enthousiaste vrijheidskreet de gang door. Met zijn acht jaar had Charlie veel te veel energie, maar hij was slim en nam de lessen op als een spons. Anne had hoge verwachtingen van Charlie.

Ze veegde het bord schoon, legde het krijt, de linialen en de potloden in het bureau en begon de rest van de klas op te ruimen. Door de komst van de evacués was het leerlingenaantal van de basisschool van Cliffehaven enorm toegenomen en er was weinig ruimte tussen de tafels en de bankjes. Maar dat was niet het grootste probleem, want er kon altijd wel ergens ruimte worden gevonden. Het probleem zat ’m meer in het feit dat het merendeel van de geëvacueerde kinderen amper kon lezen en schrijven, laat staan dat ze de namen en jaartallen van de Engelse koningen en koninginnen kenden of de tafels konden

opzeggen. Het scheen dat kinderen in het East End nodig waren om geld in het laatje te brengen en hun tijd niet konden verspillen op school, en het was buitengewoon moeilijk om efficiënt les te geven als de helft van de kinderen extra aandacht nodig had om bij te komen.

Anne zuchtte toen ze de leesboekjes opborg in de kast. De hoofdmeester was zich bewust van de moeilijkheden, maar met een tekort aan boeken en de verwachte aankomst van nog meer evacués in de komende paar weken kon de situatie alleen maar slechter worden. Er was over gesproken om de klassen te verdelen: 's morgens de plaatselijke kinderen en 's middags de evacués. Maar dan kregen ze allemaal maar een halve opleiding, tenzij ze in de vakanties doorwerkten.

Ze stopte de schriften in haar aktetas, trok haar warme wollen jas aan, sloeg haar sjaal om en deed de deur van de klas achter zich dicht. Iedereen moest zijn steentje bijdragen, en als dat betekende dat ze kortere vakanties kreeg en meer uren moest werken, zou ze dat doen.

Haar gedachtegang werd onderbroken door Dorothy, die uit haar eigen lokaal aan de andere kant van de gang kwam. Zij en Dorothy kenden elkaar al hun hele leven en hadden op dezelfde kweekschool gezeten. 'Je ziet eruit alsof je een zware dag hebt gehad,' zei Anne met een glimlach.

'Je zou eens moeten proberen dat stel iets te leren.' Dorothy wierp haar golvende rossige haar naar achteren. 'De helft kan geen minuut stilzitten en het is een heidens karwei om orde te houden. Het spijt me niets dat de week is afgelopen.'

Anne nam haar bij de arm en drukte die meelevend tegen zich aan. Dorothy had verscheidene lastige kinderen in haar klas en ze begreep heel goed hoe moeilijk het was om ze rustig en geconcentreerd te houden. 'Wat zijn je plannen voor de komende dagen? Zie je Greg nog?'

Dorothy drukte de uitpuilende aktetas tegen haar borst en glimlachte spijtig toen ze op weg gingen naar de voordeur. 'Het corrigeren van deze stapel zal me het grootste deel van de avond kosten, maar inderdaad, ik zie Greg later nog om iets te drinken. Ga je mee?'

Anne schudde haar hoofd, zodat haar donkere krullen dansten. Ze had geen zin om het vijfde wiel aan de wagen te zijn bij Dorothy en haar Canadese soldaat. 'Ik heb andere plannen,' zei ze, zich ervan bewust dat haar ogen twinkelden.

Dorothy trok een wenkbrauw op. 'Is dat zo?'

Anne voelde een blos omhoogkomen, van haar nek naar haar gezicht. 'We kennen elkaar pas een paar weken,' protesteerde ze. 'Geef ons een kans.'

'Martin Black is anders wel een goede partij, dat moet je toegeven,' zei Dorothy. 'Hij is knap, ongetrouwd én RAF-piloot. Wat wil je nog meer?'

'Het is afwachten,' mompelde Anne toen Dorothy haar fiets uit de schuur had gehaald en ze samen naar het hek liepen. 'Martin heeft gisteravond zijn bevelen gekregen. Hij verhuist binnen twee weken naar een permanente basis. Natuurlijk kan hij me niet vertellen waar die is, maar het zou kilometers ver weg kunnen zijn en dan kunnen we elkaar niet meer zo vaak zien.'

Dorothy glimlachte veelbetekenend. 'O,' zei ze met alle wijsheid van een drieëntwintigjarige met een hele sliert bewonderaars, 'jullie vinden er vast wel iets op.' Ze zette haar aktetas in het fietsmandje en fietste weg, met een kleine slingering toen ze haar hoofd omdraaide en nog even zwaaide.

Anne trok haar handschoenen aan en haar sjaal strakker om haar hals tegen de bitterkoude wind. De meeuwen zeilden boven haar hoofd voorbij en slaakten boze kreten. De vissers waren zeker teruggekeerd met de dagelijkse vangst.

Het was een redelijk korte wandeling naar huis, langs de plaatselijke winkels en pubs en daarna in noordelijke richting de heuvel op, weg van de zee. Maar toen ze haastig het schoolhek uit liep, was ze met haar hoofd niet echt bij de meeuwen, de vissers of de klas. Ze dacht alleen maar aan Martin en de zorgwekkende mogelijkheid dat hun jonge romance zou verzanden als hij eenmaal naar zijn vaste standplaats ging. Ze maakte zich geen illusies, want ze had het bij haar

vriendinnen zien gebeuren. Maar het leven was voor iedereen onzeker en ze was vastbesloten optimistisch te blijven.

Sally sjokte achter de andere twee de stationshal door. Mevrouw Reilly was een kleine, pezige vrouw die met elke stap een grenzeloze energie uitstraalde, maar Sally was een beetje geschrokken van de manier waarop ze Ernie onder haar hoede had genomen en hoe bereidwillig hij zijn wandelstok had gepakt en met haar mee liep. Ze leek best aardig en ze had die afschuwelijke vrouw stevig op haar nummer gezet. En toch was mevrouw Reilly een goed geklede vreemde die deftig praatte, duidelijk gewend was gehoorzaamd te worden en dode dieren om haar nek droeg. Sally besloot haar oordeel op te schorten tot ze haar beter had leren kennen.

Toen ze uit het station kwamen, dat op een lange, steile heuvel lag, viel haar meteen op hoe koud het was en hoe schoon en zilt de lucht was, zonder het roet van de duizenden schoorstenen thuis. Ze keek op naar de grote witte vogels die schreeuwend en kibbelend over de daken zeilden en toen blikte ze de heuvel af, langs de grote winkels, de banken en de hotels met hun stapels zandzakken en met tape beplakte ramen, tot ze een glimp opving van een blauwe glinstering tussen de grote huizen. ‘Zijn we aan zee?’ vroeg ze ademloos.

‘Nou en of.’ Peggy glimlachte stralend. ‘Welkom in Cliffhaven. Je vindt het vast moeilijk om alles in je op te nemen, maar ik hoop dat je hier gelukkig zult zijn.’

‘Ik heb nog nooit de zee gezien,’ zei ze vol ontzag.

‘Gossie,’ riep Ernie, die veel meer belangstelling had voor Peggy’s auto. ‘Gaan we daarin?’ Met grote glanzende ogen streek hij langs de treeplank, de grote koplampen en het glimmende chroom van de Ford.

‘Als hij wil starten.’ Peggy deed het portier open en hielp hem op de achterbank. ‘Anders wordt het de trolleybus.’

‘Voorzichtig, Ernie. Dat is echt leer, hoor, en mevrouw Reilly wil niet dat je er een kras in maakt met je beugels.’ Sally’s vermaning bleef

ongehoord, want Ernie leunde over de voorstoel om de wijzers en schakelaars op het dashboard te inspecteren.

‘Ik zou me er maar niet druk om maken,’ zei Peggy lachend. ‘Deze oude auto is bestand gebleken tegen vier kinderen en nog veel meer. Gun hem zijn pleziertje.’

Sally wierp Ernie nog een boze blik toe toen ze de koffer naast hem op de bank legde en het portier dichtdeed, waarna ze behoedzaam naast mevrouw Reilly ging zitten. De auto rook heerlijk en deed haar denken aan de kraam in Petticoat Lane waarin Alf Green de handschoenen en tassen verkocht die hij maakte met de restjes uit zijn schoenmakerij. Ze voelde het koele leer tegen haar blote benen en hoe ze omvat werd door de stoel, maar ze bleef stijf rechtop zitten, doodsbang dat ze iets zou beschadigen. Mevrouw Reilly moest wel erg rijk zijn om zo’n auto te kunnen betalen.

‘Daar gaan we dan. Hou je vast. Deze oude meid kan wat temperamentvol zijn, maar als we eenmaal rijden, gaat het prima.’

Sally drukte haar rug tegen de leuning en hield zich vast terwijl de motor sputterend tot leven kwam en ze schokkerig de heuvel af reden. Maar toen de auto langzaam, ratelend en met steeds terugslaan de motor langs de Woolworths en de Odeon-bioscoop reed, vergat ze haar nervositeit, want het stuk blauw onder aan de weg slokte al haar aandacht op.

Ze kwamen bij de kruising onder aan de heuvel en Peggy bracht de auto tot stilstand. ‘Kijk,’ zei ze met kennelijke trots, ‘dat is het Kanaal.’

‘Dus het is niet de zee?’

‘Jawel, maar alleen het smalle stuk tussen Frankrijk en de rest van Europa en ons.’

‘Gossie,’ zei Ernie ademloos. ‘Groot, hè?’

Sally keek vol ontzag en ongeloof toe, niet in staat hem bij te vallen. Het enorme water strekte zich uit van de torenhoge witte klippen aan de ene kant van de boulevard tot de golvende heuvels aan de andere kant en tot zover ze kon zien naar de horizon, waar het leek over te gaan in de hemel. Het blauw was afgezet met witte, schuimende golven,

die tegen de kiezels en de grote, her en der langs de baai geplaatste betonblokken spetterden. Boven hun hoofd zwenkten en zwierden meeuwen, de vlaggen stonden strak en de mensen op de boulevard moesten hun hoed vasthouden en zich tegen de oktoberwind in buigen.

Ze dacht eraan hoe jaloers haar vriendinnen thuis zouden zijn, maar toen ze naar de dikke rollen prikkeldraad, de waarschuwingen dat er mijnen op het strand lagen en de betonnen geschutemplacements langs de boulevard keek, besepte ze dat ze nooit echt op het strand zou kunnen komen of ook maar een teen in het water zou kunnen steken, zelfs als ze de moed bij elkaar zou weten te schrapen.

Peggy leek haar gedachten te hebben gelezen. ‘Het ziet er nu niet zo aantrekkelijk uit,’ zei ze, terwijl ze met veel geknars schakelde. ‘Zelfs de pier is voorlopig afgesloten. Het leger heeft laatst de helft ervan ontmanteld om te voorkomen dat de vijand er aan land komt.’

Ze draaide aan het stuur en ze reden de weg in naar de hoge witte klippen in het oosten, die waren begroeid met gras en waarop hier en daar een geschutemplacement stond. ‘Je kunt maar op één plek het strand op, daar beneden, waar de vissersvloot binnenkomt. Maar het is er erg druk met al die boten die in en uit varen en het is er niet erg veilig.’

Sally keek op naar de klippen en vandaar weer naar de zee. Ze zag de zwarte boten met hun zeilen en touwen en de mannen die eroverheen klauterden in hun dikke truien en stevige rubberlaarzen. Ze kon zelfs de netten zien die hingen te drogen in de wind en de opgestapelde kreeftenpotten op de kiezels. Hiervoor had ze alleen vis gezien op de markt in Billingsgate.

‘Ik ben misselijk,’ mompelde Ernie.

Peggy trapte op de rem en Sally haastte zich om hem uit de auto te krijgen. ‘O, Ernie,’ zuchtte ze toen hij uitgebreid stond te braken in een goot langs de weg. ‘Ik zei toch dat je niet zoveel moest eten,’ mopperde ze zachtjes.

Ernies gezichtje zag groen toen ze het schoonmaakte met de smeteloze zakdoek van mevrouw Reilly en ze knuffelde hem even.

‘Een overmaat aan opwinding en chocoladecake, zo te zien.’ Peggy hielp hem weer in de auto, zei dat hij moest gaan liggen en legde voorzichtig een deken over hem heen. ‘We zijn zo thuis,’ zei ze geruststellend.

‘Neemt u het hem alstublieft niet kwalijk, mevrouw Reilly.’ Sally’s gezicht was helemaal warm en ze kon de vrouw niet aankijken. ‘Uw zakdoek is helemaal vies geworden. Ik geef u een andere zodra ik wat geld kan verdienen.’

‘Onzin.’ Peggy pakte het gewraakte voorwerp van haar aan en stopte het in haar handtas. ‘Alle kinderen worden wel eens misselijk en die zakdoek kan in de was, net als de rest.’ Ze schakelde met veel geratel en de auto reed stotterend langs de zee. ‘Als ik een penny kreeg voor elke keer dat Bob en Charlie misselijk zijn geweest, zou ik een rijke vrouw zijn.’ Ze glimlachte naar Sally en klopte even op haar knie. ‘Maak je maar geen zorgen, liefje,’ zei ze zachtjes. ‘We zijn bijna thuis en na een kop thee en een tijdje liggen is hij weer helemaal opgekikkerd.’

Sally wist niet wat ze van mevrouw Reilly moest denken. Ze leek heel aardig en had het heel lief opgenomen dat Ernie zo’n toestand had gemaakt, maar wat wilde zo’n rijke vrouw als zij van hen? Ze had eerder weldoeners ontmoet en die hadden altijd iets terug gewild voor hun diensten, zoals de mevrouw van de bakkerij, die haar strijkwerk wilde laten doen in ruil voor de paar oudbakken broodjes die ze aan het eind van de week onwillig overhandigde.

Haar twijfels en argwaan werden alleen maar groter toen ze de zee de rug toekeerden en de steile heuvel op reden, waarop rijen grote huizen stonden. Ze werden niet overschaduwd door bedrijven of gasfabrieken, er waren geen gebarsten stoepen of straten vol afval, waar kinderen voetballen en vrouwen in hun deuropeningen stonden te roddelen. De ramen waren schoon, het schilderwerk glansde in het herfstzonnetje, de stoepen waren geschrobd en de hekken vertoonden geen spoor van roest. De tuinen lagen er netjes bij en zelfs de rook uit de schoorstenen werd weggeblazen door de zeewind.

Ze zag twee pubs in een zijstraat en een rij winkels, maar nergens

een teken van Goldman, de kledingfabriek waar ze over twee dagen zou gaan werken.

‘Dat zijn de plaatselijke winkels.’ Peggy ging langzamer rijden. ‘Dat grote gebouw aan het eind is het ziekenhuis en daartegenover is de basisschool, waar mijn dochter Anne lesgeeft. Bob is dit jaar op de middelbare school begonnen, maar Charlie gaat daarheen, net als Ernie.’

‘Maar Billy zei dat er geen school was op het platteland,’ jammerde Ernie vanaf de achterbank. Hij voelde zich kennelijk beter.

Peggy lachte. ‘Dit is de kust en er is wel degelijk een school.’ Ze reed verder.

Ernie deed zijn mond open om uiting te geven aan zijn woede wegens deze misleiding en Sally ging snel op iets anders over. ‘Hoe ver is het naar de Goldman-fabriek?’

Peggy fronste. ‘Goldman? Ga je daar werken? Hoe heb je dat voor elkaar gekregen?’

‘M’n baas thuis heeft het geregeld. Meneer Goldman is zijn zwager.’

‘Aha.’ Peggy schakelde naar een lagere versnelling toen de heuvel steiler werd. ‘Je lijkt niet oud genoeg om te werken,’ zei ze met een korte blik opzij. ‘En Goldman schijnt een veeleisende werkgever te zijn. Ik weet zeker dat we iets voor je kunnen vinden dat minder...’

Nu was het Sally’s beurt om verontwaardigd te zijn. ‘Ik ben zestien,’ antwoordde ze, ‘en ik werk al bijna twee jaar bij Solomon. Ik ken het werk en ik ben er goed in.’

‘Is dat zo?’ zei Peggy met een zucht. Ze leek haar gedachten te ordenen. ‘Goldman is voorbij het ziekenhuis en de basisschool, aan het eind van die weg,’ zei ze met een knikje. ‘Het is wel een hele wandeling als de winter echt begint, maar in Rons schuur staat een extra fiets. Die kun je wel lenen als hij eenmaal is opgeknapt.’

Sally schaamde zich een beetje voor haar uitbarsting. Mevrouw Reilly probeerde alleen maar te helpen, maar ze had geen idee hoe je met een fiets overweg moest en wilde dat niet graag toegeven. ‘Ik vind het niet erg om te lopen,’ zei ze.

Peggy keek naar haar. ‘Nou, als je je bedenkt, wil Anne of een van de jongens je wel leren fietsen. Het is een beetje een oude rammelkast, maar hij brengt je waar je wezen moet.’ Ze reed een zijstraat in en halverwege bracht ze de auto tot stilstand. ‘Hier is het.’ Ze zette de motor af. ‘Welkom in Beach View.’

‘Ik zie het strand helemaal niet,’ mopperde Ernie, die op de achterbank knielde en door de achterraut naar buiten keek.

Sally wilde hem net een standje geven voor zijn onbeleefdheid toen Peggy tussenbeide kwam. ‘Vanuit je slaapkamerraam wel,’ zei ze opgewekt. ‘Kom op, we gaan naar binnen. Anne en de jongens zullen inmiddels wel thuis zijn uit school, dus dan kunnen we allemaal kennis met elkaar maken.’

Sally keek op naar het rijtjeshuis en begon zich steeds ongemakkelijker te voelen. Het was heel mooi, net als die grote huizen bij Hyde Park, met zijn portiek en brede, witte trap naar een keurige deur, waarvan de gekleurde glaspanelen het zonlicht ving. Ze zag een koperen deurknop en een klopper in de vorm van een leeuwenkop, en onder aan de brede witte trap stonden lantaarns in de nissen van stevige betonnen pilaren. Ze nam de dunne witte vitrages voor de met tape beplakte ramen in zich op en de bloembakken bij de deur, en ze wist dat zij en Ernie hier nooit echt zouden thuishoren.

‘Laat je niet bedriegen door het uiterlijk,’ zei Peggy, die iets moest hebben gemerkt van haar bedenkingen. ‘Het is een groot huis, maar dat komt omdat het vroeger een pension was. Nu is het gewoon een huis, een huis voor mij en mijn familie en alle arme zielen die onderdak nodig hebben gedurende de oorlog. Het zal ook voor jullie een thuis zijn.’ Ze legde haar hand op Sally’s arm en haar bruine ogen stonden expressief en oprecht. ‘Maak je geen zorgen, Sally. We zijn misschien anders dan je gewend bent, maar we bijten niet.’

Sally wist niet goed hoe ze moest reageren, want mevrouw Reilly was heel anders dan alle mensen die ze ooit had ontmoet, en toch leek ze ondanks haar directe manier van doen een warm hart te hebben en in tegenstelling tot Florrie echt te geven om haar huis en haar gezin.

Ze glimlachte aarzelend, maar de twijfel bleef. Mevrouw Reilly leek wel in orde, maar ze bleef misschien niet zo vriendelijk als Ernie een van die verschrikkelijke krampaanvallen kreeg in zijn rug en benen en de hele nacht gilde.

Sally hees Ernie op haar heup en droeg hem de trap op, terwijl Peggy de koffer meenam en de voordeur opendeed.

Ze hoorde iemand praten met een zacht Iers accent toen ze eenmaal in de hal stonden, waar het sterk rook naar bijenwas en eten, geuren die haar herinnerden aan het huis van haar grootmoeder en haar deden terugverlangen naar de dagen toen de oude dame nog leefde. Ze zette Ernie neer, zich bewust van het handje dat zich aan haar bleef vastklampen terwijl ze vol ontzag naar de grootse trap en de hoge plafonds keken. Dit was een heel andere wereld dan Bow en ze vermoedde dat hij zich net zo gedesoriënteerd en onzeker voelde als zij.

‘Dat zal Ron zijn, mijn schoonvader, die de jongens een van zijn sterke verhalen vertelt,’ zei Peggy, terwijl de stem ergens van achter in het huis naar hen toe bleef drijven. ‘Hij is ongetwijfeld vergeten dat hij een oogje op de stoofpot moest houden. Kom, dit is een prima moment om een deel van de familie te ontmoeten.’

Ernie keek met angstige bruine ogen op naar Sally. ‘Ik ben ook zenuwachtig,’ fluisterde ze toen ze aarzelend achter mevrouw Reilly aan door de hal liepen. ‘Hou mijn hand maar vast, dan komt het wel goed.’

‘Nou, dat werd tijd. Mijn maag begon al te denken dat mijn keel was afgesneden.’ Ron draaide zich om van het aanrecht, waar hij een stel konijnen stond te villen. ‘Hallo.’ Zijn doordringende blauwe ogen leken dwars door Sally en Ernie heen te kijken. ‘Wie hebben we hier?’

Vanuit de deuropening nam Sally het tafereel in zich op. De oude man had een verweerd gezicht en een gezet, stevig lichaam, dat was gehuld in een vormeloze trui en een wijde, oude broek. De jonge vrouw die aan tafel voor een stapel schriftjes zat was heel knap met haar roomblanke huid, donkere ogen en haar en elegante handen. De twee jongens hadden een warrige bos haar, schone gezichten en hel-

dere, intelligente ogen, waarmee ze haar en Ernie met onverholen nieuwsgierigheid bekeken. Een grote, ruwharige hond lag uitgestrekt voor het zwarte gasfornuis. Het dier wierp een ongeïnteresseerde blik op hen en ging weer slapen.

‘Dit zijn Sally en Ernie.’ Peggy trok hen naar voren. ‘Ze komen een tijdje bij ons wonen, tot het veilig is om terug te gaan naar Londen.’

‘Is dat zo?’ Ron veegde zijn bloederige handen af aan zijn broek. Zijn ogen twinkelden. ‘En ik dacht nog wel dat je er maar één nam, Peggy.’

‘Ik heb me bedacht,’ antwoordde ze.

Sally stond in de warme, huiselijke keuken, waar het heerlijk rook naar stoofpot, en hield Ernies hand stevig vast, terwijl Peggy afkeurend naar de gevilde konijnen keek en iedereen aan elkaar voorstelde.

‘Mijn jongste dochter Cissy zal zo ook wel van haar werk komen, en dan zijn er natuurlijk nog mevrouw Finch en de Poolse meneer, die jullie bij het eten zullen zien.’ Ze glimlachte en voegde er vertrouwelijk aan toe: ‘Vraag me niet zijn naam te zeggen. Die is bijna onmogelijk uit te spreken.’

Sally vond het allemaal maar angstaanjagend en ze was zich ervan bewust dat Ernie strak haar vingers omklemde. ‘Aangenaam u allemaal te ontmoeten,’ zei ze, en ze wist zichzelf er nog maar net van te weerhouden een reverence te maken, zoals haar oma altijd had gedaan toen ze nog als kamermeisje in het grote huis bij Hyde Park werkte.

‘Leuk je te ontmoeten, Sally.’ Anne kwam half overeind en schudde haar de hand. ‘Ik hoop dat je het me niet kwalijk neemt, maar deze schriften moeten worden nagekeken voordat ik uit kan gaan.’

Bob schudde hen plechtig de hand en keerde meteen terug naar zijn stripboekje, maar Charlie had minder remmingen; hij draaide zich om van de tafel en ging direct op Ernie af. ‘Wat is dat aan je been, Ernie? Ben jij een piraat?’

Ernie drukte zich tegen Sally aan en schudde zijn hoofd.

‘Ik heb ook een slecht been.’ Charlie wees naar een schaafplek op zijn knie. ‘Die heb ik opgelopen toen ik worstelde met een haai.’

‘Charlie, niet zo jokken.’ Peggy deed haar jas uit en haar bontje en hoed af en bond haar schort voor. ‘En laat die arme Ernie met rust. Zie je niet dat hij moe is en zich niet lekker voelt?’

‘Ah, mam. Mag ik hem mijn schat laten zien?’ Hij wachtte niet op antwoord en wendde zich weer tot Ernie. ‘Hou je van piraten? Ik heb beneden een hele schatkist. Wil je eens kijken?’

Ernie liet Sally’s jas los. ‘Een piratenschat?’

Charlie knikte. ‘Ik heb zelfs een schedel,’ zei hij opgewekt. ‘Wil je hem zien?’

‘Een schedel?’ Ernie vergat zijn verlegenheid en deed met grote ogen een stap naar Charlie toe. ‘Een hele echte?’

‘Hij is van een dode vos,’ mompelde Bob. ‘Er liggen hele ladingen van in de heuvels. Opa vindt er altijd wel een.’

Charlie rolde met zijn ogen. ‘Ik zei toch niet dat het een mensenschedel was,’ zei hij geïrriteerd. ‘Wil je hem zien, Ernie?’

‘Ik weet niet.’ Ernie keek op naar Sally, die bemoedigend knikte.

‘Ah, kom op. We hoeven alleen naar beneden...’ Hij keek naar Ernie’s been en opeens was hij niet meer zo zeker van zichzelf. ‘Ik kan hem ook wel boven brengen,’ zei hij aarzelend, ‘maar...’

‘Ik ben niet kreupel,’ mompelde Ernie. ‘Een paar treden doen me niets.’

Sally wilde net tussenbeide komen toen Ron de leiding nam. ‘Maar waarom zou je lopen als je een lift kunt krijgen? Denk je dat ik je naar de kerker kan brengen, Ernie?’

Ernie bekeek hem behoedzaam. Het was Sally duidelijk dat hij heel graag de schedel wilde zien, maar hij was nogal onder de indruk van de oude man die nu boven hem uit torende.

‘Natuurlijk kan ik dat, het duurt maar een minuutje en misschien vind je het zelfs wel leuk. Ben je mans genoeg om op mijn schouders te durven zitten, Ernie?’

Ernie giechelde en deed aarzelend een stapje naar hem toe. De laatste keer dat hij bij iemand op de schouders had gezeten, was bij zijn vader.

Rons ogen twinkelden en hij knipoogde naar Sally voor hij bukte en de kleine Ernie met een zwaai op zijn brede schouders zette. 'Oké, jochies,' riep hij toen het kind piepte van een mengeling van angst en verrukking en zijn haar vastpakte, 'we gaan op zoek naar Charlies buit.' Hij bukte toen hij bij de ingang naar de trap kwam. 'Pas op je hoofd, scheepsmakker!'

'Let maar niet op hem,' zei Peggy vergoelijkend toen Ron en de jongens de trap af denderden. 'Hij heeft niets kwaads in de zin, maar soms vraag ik me af of hij ooit volwassen wordt.'

Sally glimlachte nerveus. 'Hij let toch wel goed op hem, hè? Ernie is niet zo sterk.'

Peggy zette de ketel op het vuur. 'Ron weet wat hij doet, liefje. Bij hem zal Ernie niets gebeuren.'

'Ma heeft gelijk.' Anne sloeg met een zucht van verlichting het laatste schrift dicht. 'Opa is de beste speelkameraad die een kind kan hebben, maar ik moet je wel waarschuwen, Sally, hij zal allerlei ondeugende streken met ze uithalen.'

Daar twijfelde Sally niet aan, maar ze glimlachte terug in het besef dat ze haar aardig vond en vroeg zich af of ze ondanks het verschil in achtergrond vriendinnen zouden kunnen worden. Ze keek rond in de knusse keuken en trok haar jas uit. Het was hier heerlijk warm. 'Kan ik u ergens mee helpen, mevrouw Reilly?'

'Goeie hemel, nee. Alles is bijna klaar en als Cissy thuis is, kunnen we eten.'

'Dat is uw andere dochter, toch?'

Peggy knikte terwijl ze de kopjes en schoteltjes klaarzette en de verwarmde theepot vulde. 'Cissy is een jaar ouder dan jij, dus ik hoop dat jullie goed met elkaar zullen kunnen opschieten. Maar ze is een vreemde meid en je zult misschien even aan haar moeten wennen.' Ze ging zitten, haalde een pakje Park Drive uit haar schortzak en stak de eerste van de twee sigaretten op die ze zich per dag veroorloofde.

Sally ging geïntrigeerd naast haar zitten. 'Vreemd?'

Anne sloot de volle aktetas, zette hem op de vloer en stak ook een

sigaret op. ‘Wat ma bedoelt, is dat Cicely bij Woolworths in de High Street werkt, maar dat ze ervan overtuigd is dat haar bestemming in Hollywood ligt.’ Ze lachte zachtjes en schudde haar hoofd, zodat haar glanzende haar over haar schouders zwiepte. ‘Ze brengt uren voor de spiegel door en het hele huis trilt als ze haar danspassen oefent.’

Peggy pakte de theepot. ‘Cissy ziet Judy Garland als haar grote voorbeeld, maar tot dusver heeft ze zich tevreden moeten stellen met de achterste rij van het koor.’ Ze slaakte een diepe zucht. ‘Ik heb geen idee waar ze het vandaan heeft.’

‘Ze moet wel heel glamoureuus zijn,’ zei Sally verlangend, en ze stak haar werkhands in haar jaszakken om ze te verbergen. Annes gemanicuurde nagels maakten haar verlegen.

‘Dat vindt ze zelf wel.’ Peggy kletterde met de kopjes en schonk thee in. ‘Ik denk zelf eigenlijk dat het tijd is dat ze verstandig wordt.’

Hun gesprek werd onderbroken door gejuich en piratenkreten uit het souterrain.

‘Zo te horen is Ernie al helemaal op zijn gemak.’

‘Ik hoop dat jij je ook snel zo zult voelen.’ Peggy’s bruine ogen lieten zien dat ze het van harte meende. ‘Vooruit maar, liefje, drink op voordat het koud wordt. Dan zal ik je daarna meenemen naar je kamer, zodat je jullie spullen uit kunt pakken voor we gaan eten.’

Er waren twee trappen met lopers erop, die door glanzende koperen roeden op hun plaats werden gehouden. Ze liep achter Peggy aan en keek naar de verse verf en de prachtige kroonlijsten aan het plafond.

‘Ik hoop dat Ernie die trap op kan,’ zei Peggy. ‘Misschien moet ik de boel een beetje omgooien en jullie op de begane grond laten slapen.’

‘Het lukt wel, mevrouw Reilly. Ik kan hem naar boven en naar beneden dragen.’

‘Nou,’ zei Peggy, ‘als je denkt dat het in orde is. Jullie zullen hier ook alleen maar slapen waarschijnlijk, en als je ’s avonds uit wilt, kan ik altijd bij hem blijven zitten voor het geval er een luchtaanval komt.’

‘Ik ga nooit uit, mevrouw Reilly.’

Peggy keek haar vragend aan. ‘Maar je bent nog jong. Je moet af en toe lol maken.’

‘Ernie is van mij afhankelijk,’ zei ze beslist, ‘ik zou het mezelf nooit vergeven als er iets gebeurt en ik er niet ben.’ Dat was helemaal waar, maar ze wilde niet toegeven dat ze het zich niet kon veroorloven om uit te gaan. Ernies medicijnen kostten veel geld en als hij ziek werd, moest de dokter ook worden betaald. Als je daarbij zijn kleren en schoenen en alle andere dingen optelde, was haar loon maar net toereikend.

Peggy leek haar verklaring te accepteren en zei niets meer tot ze boven waren. ‘Hier is het, liefje.’ Ze stapte op de middelste van de drie deuren af. ‘Anne en Cissy delen de andere kamer, maar de derde staat voorlopig leeg.’ Ze deed de deur van het slot en duwde hem open. ‘Ik zal Jim een tweede bed laten brengen voor Ernie. Ik had niet gerekend op twee mensen, zie je.’

‘Dat hoeft niet, hoor,’ zei Sally haastig. ‘Ernie en ik hebben altijd een bed gedeeld en het is hier toch al allemaal wat vreemd voor hem tot hij een beetje gewend is.’

‘Ik laat Jim toch maar een ander bed brengen,’ zei Peggy met een vastberaden glans in haar ogen. ‘Dan kan hij dat gebruiken als hij zich wat meer op zijn gemak voelt.’

Sally stapte aarzelend de kamer binnen. Ze verwachtte een donkere zolder, kale vloerplanken en een hobbelig bed. Maar wat ze voor zich zag, was een slaapkamer voor een prinses. Ze zette langzaam de koffer neer en keek vol ontzag om zich heen.

Onder het licht hellende dak bevond zich een vierkante, zonverlichte kamer, gemeubileerd met een enkel smeedijzeren bed, dat was opgemaakt met knisperend wit linnen en een dekbed met bloemenmotief, dat paste bij de gordijnen. Op de gewreven vloerplanken lagen drie kleden, boven de gashaard met meter in de kleine open haard hing een spiegel en onder het raam stonden een kaptafel en een zachte leunstoel. Het geheel was aangevuld met een stevige kledingkast en een ladekast, en door het raam kon ze over de daken heen een stukje zee zien.

‘Wat prachtig,’ wist Sally uit te brengen. Ze durfde amper te geloven dat deze kamer gedurende hun hele verblijf voor haar was. Vergelijken met de twee vervallen kamertjes in Bow was het een paleis.

‘Let maar niet op die oude gaslampen,’ zei Peggy. ‘We hebben hier tegenwoordig elektriciteit.’ Ze zette de koperen schakelaar naast de deur om en de plafondlamp ging aan als bewijs. ‘Je zult een paar muntjes nodig hebben voor het gashaardje, maar ik kan je er altijd een paar geven om voort te kunnen. De lakens en de handdoeken zal ik eens per week verwisselen en de maaltijden zijn in de eetkamer nu we met zoveel zijn. Ontbijt om zeven uur, middageten om twaalf uur en avondeten om halfzeven, nadat de jongens hebben geluisterd naar het kinderuurtje op de radio.’

Sally’s blijdschap en ontzag verdwenen als sneeuw voor de zon toen ze opeens besepte dat ze op een of andere manier huur zou moeten betalen voor al deze luxe. ‘Ik zal niets kunnen betalen tot ik mijn eerste loon binnen heb. Hoeveel rekent u?’

‘Lieve hemel, Sally.’ Peggy was duidelijk geschokt. ‘Je hoeft niet te betalen voor het onderdak en het eten, liefje. De overheid geeft me daar een toelage voor. Het enige wat ik van je vraag, is dat je me je bonnenboekje geeft, de kamer schoon en netjes houdt en misschien een beetje helpt in het huis, net zoals mijn dochters.’

De opluchting stroomde door haar heen en ze kreeg een rood hoofd. ‘Dat wist ik niet,’ fluisterde ze.

Peggy hield haar hoofd scheef. ‘Heb je het foldertje niet gekregen dat ze hebben gestuurd toen alles werd geregeld voor jullie vertrek uit Londen?’

‘Misschien wel.’ Ze hield zich op de vlakte. Ze wist heel goed dat ze het had gekregen, maar ze wilde niet toegeven dat ze amper goed genoeg kon lezen om het te begrijpen.

‘O, nou ja, het geeft ook niet. Je bent hier nu.’ Peggy streek de rimpelloze kussenslopen glad en controleerde de verduisteringsgordijnen voor de ramen. ‘Als je er maar aan denkt deze na het donker dicht te houden. We willen niet dat Wally Hall hier een beetje gewichtig

komt lopen doen.' Ze glimlachte toen Sally fronste. 'Hij houdt toezicht op de verduistering en lijkt precies op Hitler.' Ze snoof verachtelijk. 'In wezen is hij niet meer dan een omhooggevallen postbeampte die het een beetje hoog in de bol heeft gekregen.'

Sally lachte. 'Ja,' zei ze, 'zo iemand hebben we thuis ook.'

Ze glimlachten naar elkaar. 'Kom, dan zal ik je de badkamer laten zien en hoe je met de gasboiler moet omgaan. Die heeft wat kuren en je moet hem precies goed aanpakken.'

De badkamer was één verdieping lager. Het was een grote, vierkante, wit betegelde ruimte met gewreven linoleum op de vloer en een bad met klauwpoten in het midden. In het raam zat draadglas en tegen een muur stond een zware ijzeren radiator, voor Sally het hoogtepunt van luxe. Peggy liet Sally zien hoe ze de kraan van de gasboiler moest opendraaien, de knop moest indrukken en een aangestoken lucifer in het gat aan de voorkant moest steken. De boiler kwam met een schrikbarende knal tot leven, maar ging toen over op een zacht gebrul.

'Let erop dat je hem uitdoet als je klaar bent,' waarschuwde Peggy. 'En als Cissy hier haar intrek lijkt te hebben genomen, blijf je gewoon op de deur bonzen tot ze eruit komt. Die meid kan uren in de badkamer doorbrengen.'

Sally was er nog steeds van ondersteboven dat er een echte badkamer in huis was en kon alleen maar knikken.

'Ik ben in de keuken als je me nodig hebt, en maak je maar geen zorgen om Ernie, ik hou wel een oogje op hem. Over ongeveer een uur gaan we eten, dus je hebt tijd genoeg om het je gemakkelijk te maken. Neem een bad, als je wilt.' Ze haastte zich naar beneden.

Sally keek met enige argwaan naar het diepe bad. Daar zou je in kunnen verdrinken. Ze keerde terug naar de slaapkamer en deed zachtjes de deur achter zich dicht. Zelfs in haar wildste dromen had ze zich niet kunnen voorstellen dat ze op zo'n heerlijke plek zou slapen, en toen ze het kraakheldere linnen aanraakte en de geur van frisse lucht en Omo-zeepoeder opsnoof van de zachte handdoeken, kwam

ze in de verleiding om boven op het dikke, zachte dekbed te gaan liggen en te gaan slapen.

Toen ving ze een glimp op van haar spiegelbeeld in de spiegel boven de haard. Ze had zich heel netjes gevoeld toen ze uit Bow vertrok, maar nu zag ze dat haar vilten hoed en door de reis besmeurde jas er sjofel uitzagen. Er zat een veeg op haar wang en haar haar was een warrige bende. De dikke wollen rok die ze de avond tevoren nog had afgemaakt zakte af en zag er slonzig uit en haar beste crèmekleurige trui was versleten en armoedig in vergelijking met het prachtige exemplaar dat Anne had gedragen. Haar schoenen waren stevig genoeg, maar zelfs die konden wel een poetsbeurt gebruiken.

‘Je hoort hier niet, Sal,’ mompelde ze, en eindelijk bezweek haar vastberadenheid onder de stress en alle indrukken van die dag. Ze liet zich in de zachte leunstoel zakken en barstte in tranen uit.

Aleksej Chmielewski had het meisje als een schaduw door de gang zien glijden voor ze haastig naar boven ging. Hij kwam net uit zijn kamer op de eerste verdieping en ze had hem niet gezien, maar hij had haar nagekeken tot ze naar de bovenste verdieping verdween.

Bedachtzaam ging hij naar de badkamer. Ze herinnerde hem aan zijn zusje Danuta en toen hij haar zo onverwachts zag, waren de herinneringen teruggekomen die hij met zoveel moeite naar de achtergrond had verdrongen.

Hij streek een lucifer af en stak daarmee de boiler aan, draaide de kranen open tot het water in de diepe tobbe gutste en bleef voor zich uit staan staren terwijl de stoom oprees en de ramen besloegen. Hij had Danuta voor het laatst gezien in Warschau.

Dat was in de lente van 1938 geweest, toen hij terug moest naar zijn eskader, dat vocht in de Spaanse Burgeroorlog. De picknick had plaatsgevonden in de buurt van hun appartement in een huurkazerne aan de arme kant van de stad. Niemand van hen had zich toen gerealiseerd dat hun manier van leven in de oude, prachtige stad tot een abrupt en bloederig einde zou komen.

Aleksej draaide de kranen dicht, kleepte zich uit en liet zich in het warme, troostende water zakken. Hij sloot zijn ogen en de herinneringen waren weer net zo scherp en kwellend als altijd. Hij zag Danuta naast Anjelika zitten, zijn prachtige vrouw, die hun baby Brygida op haar knie had. Ze lachten mee met het kleine meisje, dat in haar handen klapte van verrukking om de vlinder die haar net ontweek.

De tranen sijpelden onder zijn wimpers uit toen hij zich verder in het water liet zakken. Anjelika had er die dag zo mooi uitgezien in haar bloemetjesjurk, met linten in haar donkere haar en zijn medaillon om haar hals. Hij hoorde haar, zijn zus en het kind weer lachen, zag zijn oude ouders en de pijn in hun ogen terwijl ze probeerden te doen alsof ze zich geen zorgen maakten om hun enige zoon, die weer wegging om te vechten in een oorlog die ze niet begrepen. Hij herinnerde zich pijnlijk hoe hij had geprobeerd om dat moment in zijn herinnering te prenten, zodat hij de beelden met zich mee kon dragen. Voorlopig achtervolgden ze hem juist.

Boos veegde Aleksej de tranen weg, waste zich grondig en klom uit het bad. Hij sloeg een handdoek om zijn middel, veegde de spiegel schoon en bestudeerde zijn gezicht. Het was een sterk gezicht, net als dat van zijn vader, en hoewel hij nog geen veertig was, had hij al dezelfde grijze vleugels bij zijn slapen.

Hij keek weg, want de pijn in zijn ogen was te scherp om te verdragen. Warschau was gevallen voor hij zijn beminden kon bereiken en hij had sindsdien niets meer van hen gehoord.

Lees verder in *Een nieuw begin*

Dit is het eerste boek in de Veilige haven-serie van Ellie Dean

Eerste druk december 2020

Oorspronkelijke titel *There'll Be Blue Skies*

Oorspronkelijke uitgever Arrow Books

Copyright © 2011 Ellie Dean

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2020 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Yolande Ligterink

Omslagontwerp Baqup

Omslagillustratie jongen © Mark Owen/Trevillion Images; vrouw © Ildiko Neer/Trevillion Images; achtergrond © donsimon/Shutterstock

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 5158 3

ISBN e-book 978 90 261 5159 0

ISBN luisterboek 978 90 261 5429 4

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.